

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้บริโภค เป็นเรื่องที่น่าสนใจใน การศึกษามาเป็นเวลานาน เนื่องจากการบริโภคมีความสำคัญในการเป็นตัวกำหนดการตัดสินใจ เลือกรผลิตสินค้าและบริการของผู้ผลิตว่าจะผลิตอะไร ในจำนวนเท่าใด ซึ่งโดยปกติแล้ว ผู้ผลิตจะ เลือกรผลิตสินค้าและบริการที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค เพื่อให้สินค้าหรือบริการที่ ผลิตขึ้นมาสามารถจำหน่ายได้ ทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจสามารถดำเนินไปอย่างต่อเนื่องครบ วงจร จึงถือได้ว่าการบริโภคมีบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ กล่าวคือ การ บริโภคเป็นองค์ประกอบที่สำคัญทางด้านอุปสงค์ หรือรายจ่ายรวม เป็นตัวแปรของเศรษฐกิจด้าน รายได้ กล่าวคือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติเบื้องต้น ประกอบด้วย การบริโภค การลงทุน การ ใช้จ่ายของรัฐบาล มูลค่าการส่งออก และมูลค่าการนำเข้า จากความสำคัญดังกล่าวทำให้นัก เศรษฐศาสตร์พยายามศึกษา เพื่ออธิบายพฤติกรรมของผู้บริโภค ว่ามีเหตุผลอย่างไรในการใช้จ่าย เพื่อการบริโภคในชีวิตประจำวัน

สัดส่วนรายจ่ายเพื่อการบริโภครวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติของประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2543 เป็นต้นมา การบริโภครวมของประเทศ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การบริโภคของเอกชน หรือภาคครัวเรือน และ การบริโภคของรัฐบาล พบว่า รายจ่ายเพื่อการบริโภครวมของประเทศก็มี สัดส่วนสูงกว่าร้อยละ 65 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ และพบว่ารายจ่ายเพื่อการบริโภคของ เอกชน สูงกว่า รายจ่ายเพื่อการบริโภคของรัฐบาล โดยมีสัดส่วนประมาณ ร้อยละ 80 ของรายจ่าย เพื่อการบริโภครวมของประเทศ จะเห็นว่าการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคมีความสำคัญอย่างยิ่ง สังเกตได้ จากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจที่เริ่มต้นในช่วงปลายปี พ.ศ. 2549 ถึง พ.ศ.2550 เกิดผลกระทบทำให้การ บริโภคภายในประเทศชะลอตัว รัฐบาลจำเป็นต้องใช้นโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยเน้นให้ ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้นเพื่อนำไปใช้จ่าย ซึ่งมาตรการดังกล่าวสามารถกระตุ้นให้เกิดการเติบโต ของเศรษฐกิจในระยะสั้นได้ จึงถือได้ว่าการบริโภคภาคครัวเรือนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบ เศรษฐกิจ ดังตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 ผลผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ และ รายจ่ายเพื่อการบริโภค พ.ศ. 2541-2552

หน่วย : ล้านบาท

ปี พ.ศ.	ผลิตภัณฑ์ มวลรวม ประชาชาติ (GDP)	รายจ่ายเพื่อการบริโภค			สัดส่วนรายจ่าย เพื่อการ บริโภค รวมต่อ GDP (ร้อยละ)
		รายจ่ายเพื่อการ บริโภครวม	รายจ่ายเพื่อการ บริโภคของ เอกชน	รายจ่ายเพื่อการ บริโภคของ รัฐบาล	
2543	4,922,731	3,320,732	2,762,925	557,807	67.46
2544	5,133,502	3,522,129	2,941,012	581,117	68.61
2545	5,450,643	3,723,870	3,119,979	603,891	68.32
2546	5,917,369	4,021,604	3,385,602	636,002	67.96
2547	6,489,476	4,431,881	3,711,286	720,595	68.29
2548	7,092,893	4,904,063	4,060,414	843,649	69.14
2549	7,844,939	5,305,057	4,379,070	925,987	67.62
2550	8,525,197	5,594,469	4,555,199	1,039,270	65.62
2551	9,080,466	6,120,001	4,999,159	1,120,842	67.40
2552	9,050,715	6,207,183	4,993,255	1,213,928	68.65

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2552)

การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2552 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน และ รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือนของประเทศ สัดส่วนรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือนอยู่ระหว่างร้อยละ 77.52-91.59 ของรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน โดยมีแนวโน้มลดลง ซึ่งการที่ครัวเรือนจะบริโภคสินค้าและบริการได้นั้น จำเป็นต้องมีรายได้ หรือเงินเป็นสื่อกลางในการใช้จ่ายเพื่อการบริโภค ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเรียกว่า ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภค (consumption expenditure) รายจ่ายเพื่อการใช้จ่ายซื้อสินค้าและบริการในช่วงเวลาหนึ่งๆ ได้ถูกจัดให้เป็นตัววัดค่าของระดับการบริโภคที่สำคัญ เพราะมีขนาดใหญ่ที่สุดในบรรดา รายจ่ายอื่นที่รวมกันเป็นรายจ่ายรวมทั้งประเทศ (aggregate expenditure) ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงของการบริโภคจึงมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจมวลรวมอย่างมาก และส่งผลกระทบต่อระบบการผลิตอย่างมีนัยสำคัญ (ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์, 2536) นักเศรษฐศาสตร์จึงให้ความสนใจในการศึกษา

และพยายามอธิบายพฤติกรรมกรรมการบริโภคซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบเศรษฐกิจตั้งแต่อดีตเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ดังตารางที่ 1.2

ตารางที่ 1.2 รายได้ และรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือนของประเทศ พ.ศ. 2541-2552

หน่วย : บาท

ปี พ.ศ.	รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน	รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน	สัดส่วนรายจ่ายต่อรายได้ (ร้อยละ)
2543	8,262	7,567	91.59
2544	10,779	9,190	85.26
2545	12,492	10,389	83.17
2546	12,150	9,848	81.05
2547	13,736	10,889	79.27
2548	14,963	12,297	82.18
2549	17,787	14,311	80.46
2550	18,660	14,500	77.71
2552	20,904	16,205	77.52

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2552)

จากสถิติมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดตามราคาประจำปีของภาคเหนือ พบว่าจังหวัดเชียงใหม่มีมูลค่าสูงที่สุดเมื่อเทียบกับจังหวัดทั้งหมดในภาคเหนือ รองลงมาคือ จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดกำแพงเพชร และ จังหวัดเพชรบูรณ์ ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจที่สำคัญของภาคเหนือ ด้านต่างๆเช่น การท่องเที่ยว การคมนาคมขนส่ง การศึกษา เป็นต้น ดังตารางที่ 1.3

ตารางที่ 1.3 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดตามราคาประจำปีของภาคเหนือ พ.ศ. 2552

จังหวัด	มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (ล้านบาท)	รายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปี (บาท)
เชียงใหม่	132,098	82,752
ลำพูน	69,328	159,537
กำแพงเพชร	77,598	108,228
พิษณุโลก	62,239	73,590
ตาก	38,776	73,530
ลำปาง	58,489	71,492
นครสวรรค์	78,541	68,263
เพชรบูรณ์	69,760	67,508
อุตรดิตถ์	31,849	65,112
อุทัยธานี	21,727	64,877
พิจิตร	36,462	60,977
เขียงราย	66,253	54,977
สุโขทัย	34,144	54,407
น่าน	24,709	50,507
พะเยา	25,931	48,666
แพร่	24,692	47,830
แม่ฮ่องสอน	11,062	47,752

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ(2553)

หากพิจารณาจากค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือนของภาคเหนืออยู่ที่ครัวเรือนละ 12,051 บาท แบ่งเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคเท่ากับ 10,497 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 87 และ ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภคเท่ากับ 1,554 บาท หรือร้อยละ 13 เมื่อพิจารณาจังหวัดเชียงใหม่ พบว่ามีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือนสูงกว่าระดับภาค คือเท่ากับ 14,234 บาท โดยจังหวัดที่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนสูงที่สุดคือ จังหวัดลำพูน และ จังหวัดที่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนต่อครัวเรือนต่ำที่สุดคือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ทั้งนี้ยังเป็นจังหวัดที่มีค่าใช้จ่ายต่ำที่สุดของประเทศอีกด้วย

ตารางที่ 1.4 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือนรายจังหวัด ของภาคเหนือ พ.ศ. 2552

หน่วย: บาท

จังหวัด	ค่าใช้จ่ายทั้งหมด	ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภค	ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการบริโภค
	ต่อเดือน		
ภาคเหนือ	12,051	10,497	1,554
เชียงใหม่	14,234	12,613	1,621
ลำพูน	16,476	14,013	2,463
กำแพงเพชร	13,423	12,187	1,236
พิษณุโลก	12,163	10,586	1,577
ตาก	9,615	8,541	1,164
ลำปาง	10,744	9,103	1,641
นครสวรรค์	11,683	10,191	1,492
เพชรบูรณ์	12,862	11,066	1,796
อุตรดิตถ์	1,275	8,914	1,361
อุทัยธานี	12,000	10,283	1,717
พิจิตร	14,798	12,893	1,905
เชียงราย	10,337	9,039	1,298
สุโขทัย	11,501	10,269	1,232
น่าน	12,290	10,223	2,067
พะเยา	10,399	8,890	1,509
แพร่	10,695	9,186	1,509
แม่ฮ่องสอน	5,283	4,746	537

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ(2553)

จากรายงานบัญชีครัวเรือน พ.ศ. 2553 ของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่มีค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อปี เท่ากับ 196,022 บาท อำเภอที่มีค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเฉลี่ยต่อครัวเรือนมากที่สุด คือ อำเภอแม่ออน เท่ากับ 855,852.37 บาทต่อปี ต่ำสุดคือ อำเภอกัลยาณิวัฒนา เท่ากับ 31,466.27 บาท โดยอำเภอแม่แจ่ม มีค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อปีเท่ากับ 50,756.91 บาท ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของจังหวัดเชียงใหม่

ตารางที่ 1.5 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อปีต่อครัวเรือนรายอำเภอ ของจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ.2553

หน่วย: บาท

ที่	อำเภอ	ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภค	ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการบริโภค	ค่าใช้จ่ายรวม
1	แม่ฮ่องสอน	855,852.37	466,195.80	1,322,048.17
2	เชียงดาว	630,654.03	433,029.18	1,063,683.21
3	ฝาง	534,976.83	45,650.12	580,626.95
4	สะเมิง	323,114.09	29,929.23	353,043.32
5	จอมทอง	317,825.40	25,935.51	343,760.91
6	พร้าว	210,010.04	70,810.99	280,821.03
7	ดอยสะเก็ด	205,269.24	15,956.34	221,225.58
8	สันทราย	197,640.08	20,620.76	218,260.84
9	สันป่าตอง	173,540.14	26,793.75	200,333.89
10	สารภี	157,546.46	18,955.17	176,501.63
11	เวียงแหง	153,114.33	23,730.81	176,845.14
12	แม่สาย	152,698.33	174,841.34	327,539.67
13	เมืองเชียงใหม่	132,006.05	24,755.47	156,761.52
14	แม่แตง	126,853.88	44,924.15	171,778.03
15	ดอยหล่อ	118,112.27	437,781.91	555,894.18
16	แม่ริม	98,312.37	16,571.57	114,883.94
17	หางดง	79,574.57	11,083.59	90,658.16
18	สันกำแพง	70,679.15	22,965.58	93,644.73
19	แม่วาจ	67,620.55	24,936.85	92,557.40
20	ไชยปราการ	63,007.48	29,212.39	92,219.87
21	ดอยเต่า	51,732.16	17,746.20	69,478.36
22	แม่แจ่ม	50,756.91	77,835.64	128,592.55
23	ฮอด	49,654.34	29,292.21	78,946.55
24	ออมก๋อย	48,532.70	355,421.28	403,953.98
25	กัลยาณิวัฒนา	31,466.27	11,212.10	42,678.37
	ค่าเฉลี่ย	196,022.00	98,247.52	294,269.52

ที่มา: สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ (2553)

จากสถิติค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน จำแนกประเภทของจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2552 ซึ่งให้เห็นว่าค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ของครัวเรือนคือค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภค สูงถึงร้อยละ 88.61 เมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการบริโภค เพียงร้อยละ 11.39 โดยครัวเรือนมีค่าใช้จ่ายประเภทอาหาร เครื่องดื่มและยาสูบ สูงที่สุด ร้อยละ 32.79 และใช้จ่ายเพื่อการบริโภคประเภทที่อยู่อาศัย เครื่องแต่งบ้าน และเครื่องใช้ต่างๆ ลำดับรองลงมา ร้อยละ 21.20

ตารางที่ 1.6 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือนจำแนกประเภทของจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2552

ประเภทค่าใช้จ่าย	พ.ศ. 2552	ร้อยละ
ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	14,234	100.00
ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภค	12,613	88.61
อาหาร เครื่องดื่มและยาสูบ	4,668	32.79
ที่อยู่อาศัย เครื่องแต่งบ้าน และเครื่องใช้ต่างๆ	3,017	21.20
เครื่องนุ่งห่มและรองเท้า	352	2.47
ค่ารักษาพยาบาล เวชภัณฑ์ และรายจ่ายส่วนบุคคล	703	4.94
การเดินทาง และการสื่อสาร	2,658	18.67
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	1,215	8.54
ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการบริโภค	1,621	11.39

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2552)

อำเภอแม่แจ่ม ตั้งอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ มีเขตปกครองทั้งหมด 7 ตำบล และมีจำนวนครัวเรือน 14,139 ครัวเรือน โดยครัวเรือนร้อยละ 45 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม พืชที่ปลูกมากที่สุดได้แก่ ข้าวโพด หอมแดง ข้าว มันฝรั่ง และ กะหล่ำปลี ตามลำดับ(สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่, 2553) ประชาชนมีรายได้จากภาคเกษตรมากถึงร้อยละ 66(กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2552) จากรายงานสรุปผลรายรับ รายจ่าย จากบัญชีครัวเรือน พ.ศ. 2553 ของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอแม่แจ่ม ทำการสำรวจจำนวนครัวเรือนของอำเภอแม่แจ่มทั้งสิ้น 9,789 ครัวเรือน พบว่ามีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน 10,183 บาท โดยมีข้อสังเกตว่า รายจ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 41.5 เท่านั้น เมื่อเทียบกับการใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค ซึ่งเป็นรายจ่ายประเภทต้นทุนการผลิตในภาคการเกษตร ส่วนประเภทรายจ่ายเพื่อการบริโภคในครัวเรือนของอำเภอแม่แจ่มที่มีความสำคัญสูงสุด ได้แก่ ค่าอาหาร

ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และ ค่าใช้จ่ายด้านการศึกษา มีสัดส่วนร้อยละ 22.71 , 5.80 และ 4.69 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 1.7

ตารางที่ 1.7 รายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อปี อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ.2553

ประเภทรายจ่าย	พ.ศ.2553	ร้อยละ
รายจ่ายรวม	128,592.09	100
รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค	50,756.91	39.47
ค่าอาหาร	24,602.27	19.13
ค่าเครื่องนุ่งห่ม และ รองเท้า	2,775.62	2.16
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย	1,814.03	1.41
ค่ารักษาพยาบาล และเวชภัณฑ์	736.12	0.57
ค่าใช้จ่ายด้านการศึกษา	5,731.77	4.46
ค่าการเดินทาง	7,087.17	5.51
ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำ	1,424.22	1.11
ค่าการสื่อสาร	2,348.84	1.83
ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล	2,352.82	1.83
ค่าใช้จ่ายด้านบันเทิง กีฬา และการพนัน	230.54	0.18
ค่าเครื่องคัมที่มีแอลกอฮอล์ ยาสูบ	461.72	0.36
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	1,191.79	0.93
ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการบริโภค	77,835.18	60.53
ค่าภาษี ดอกเบี้ย เงินออม เงินบริจาค	6,395.23	4.97
ค่าพันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์	7,440.13	5.79
ค่าสารเคมี ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง และอื่นๆ	55,853.24	43.43
ค่าจ้างแรงงาน และ ค่าเช่าที่ดิน	4,331.89	3.37
ค่าเครื่องจักร ค่าน้ำมัน และอื่นๆ	3,814.69	2.97

ที่มา: สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอแม่แจ่ม (2553)

เนื่องจากการศึกษาและเข้าใจถึงพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีความสำคัญเชิงนโยบายและการกำหนดเป้าหมายทางเศรษฐกิจเป็นอย่างยิ่ง เพราะว่าการบริโภคเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคนในสังคม โดยเฉพาะการบริโภคในภาคครัวเรือน และเนื่องด้วยการบริโภคสินค้าและบริการของแต่ละครัวเรือนมีความแตกต่างกัน และยังขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆอีกมากมาย ดังนั้นการศึกษาโครงสร้างการบริโภคของครัวเรือนในอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่จึงเป็นเรื่องสำคัญที่สมควรศึกษาอย่างยิ่ง เพื่อให้การศึกษาถึงพฤติกรรมการบริโภคมีความถูกต้อง และใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด อันจะเป็นประโยชน์ต่อแนวทางการกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจด้านการผลิต การบริโภค การออม และ การลงทุนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาโครงสร้างการบริโภคของครัวเรือนในอำเภอแม่แจ่ม
- 2) เพื่อประมาณการสมการการบริโภคของครัวเรือนในอำเภอแม่แจ่ม

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ให้ทราบถึงรูปแบบการบริโภคของครัวเรือนแต่ละตำบลในอำเภอแม่แจ่ม และทราบถึงตัวแปรต่างๆซึ่งเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือน อันจะเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานของรัฐในด้านการวางแผนนโยบายส่งเสริมการบริโภคภายในประเทศ และเป็นประโยชน์แก่ภาคเอกชนในการวางแผนด้านธุรกิจ

1.4 ขอบเขตในการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้จะศึกษาโครงสร้างการบริโภคของครัวเรือนในอำเภอแม่แจ่ม และ การประมาณสมการการบริโภคของครัวเรือนแต่ละตำบล ในอำเภอแม่แจ่ม โดยจะศึกษาถึงตัวแปรทางเศรษฐกิจและสังคมที่ใช้เป็นตัวกำหนดสมการการบริโภคในครัวเรือน

1.5 คำนิยามศัพท์

ครัวเรือน หมายถึง บุคคลตั้งแต่หนึ่งคนขึ้นไปที่อยู่ร่วมกันและบริโภคปัจจัยร่วมกัน โดยบุคคลเหล่านี้ อาจจะเป็นสามี ภรรยา หรือ บุคคลที่มีความสัมพันธ์ทางสายโลหิต หรือ อาศัยอยู่ร่วมกันและมีการยกย่องบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นหัวหน้าครัวเรือน

สมาชิกของครอบครัว หมายถึง บุคคลซึ่งอาศัยอยู่ประจำในครัวเรือน รวมทั้งคนที่เคยอยู่ในครัวเรือน แต่ได้จากไปทีอื่นชั่วคราว โดยไม่มีวัตถุประสงค์จะไปอยู่ประจำที่อื่น

จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่อยู่ในวัยพึ่งพิง หมายถึงจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ไม่มีรายได้ เนื่องจากสมาชิกกลุ่มนี้ต้องได้รับการแบ่งปันรายได้จากครัวเรือนเพื่อการบริโภค หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ผู้พึ่งพิงเป็นภาระแก่ครัวเรือนต้องให้ความอุปการะเลี้ยงดู ทำให้รายจ่ายของครัวเรือนเพิ่มขึ้น

ขนาดของครัวเรือน หมายถึง จำนวนสมาชิกทั้งหมดในครัวเรือน

หัวหน้าครัวเรือน หมายถึง ผู้ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือของสมาชิกอื่นในครอบครัวโดยยกย่องให้เป็นหัวหน้า อาจจะเป็นผู้รับผิดชอบทางการเงินและสวัสดิการของครัวเรือนหรือไม่ก็ตาม

ที่อยู่อาศัย หมายถึง สถานที่ที่สมาชิกในครัวเรือนใช้เป็นที่พักอาศัยโดยไม่คำนึงถึงลักษณะการจัดแต่ง หรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆที่อยู่อาศัยอาจจะเป็นห้องห้องเดียว บ้านหนึ่งหลัง บ้านสองหลัง หรือมากกว่า ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยของครัวเรือนขนาดใหญ่ ตึกแถว ห้องแถว ห้องชุด เรือแพ เป็นต้น

ผู้ทำงานให้เกิดรายได้ หมายถึง สมาชิกของครัวเรือนผู้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจ ได้แก่ ผู้ดำเนินธุรกิจของตนเอง ผู้ทำงานรับจ้างและผู้ช่วยธุรกิจของครัวเรือน โดยไม่ได้รับค่าจ้าง(ไม่รวมคนรับใช้)

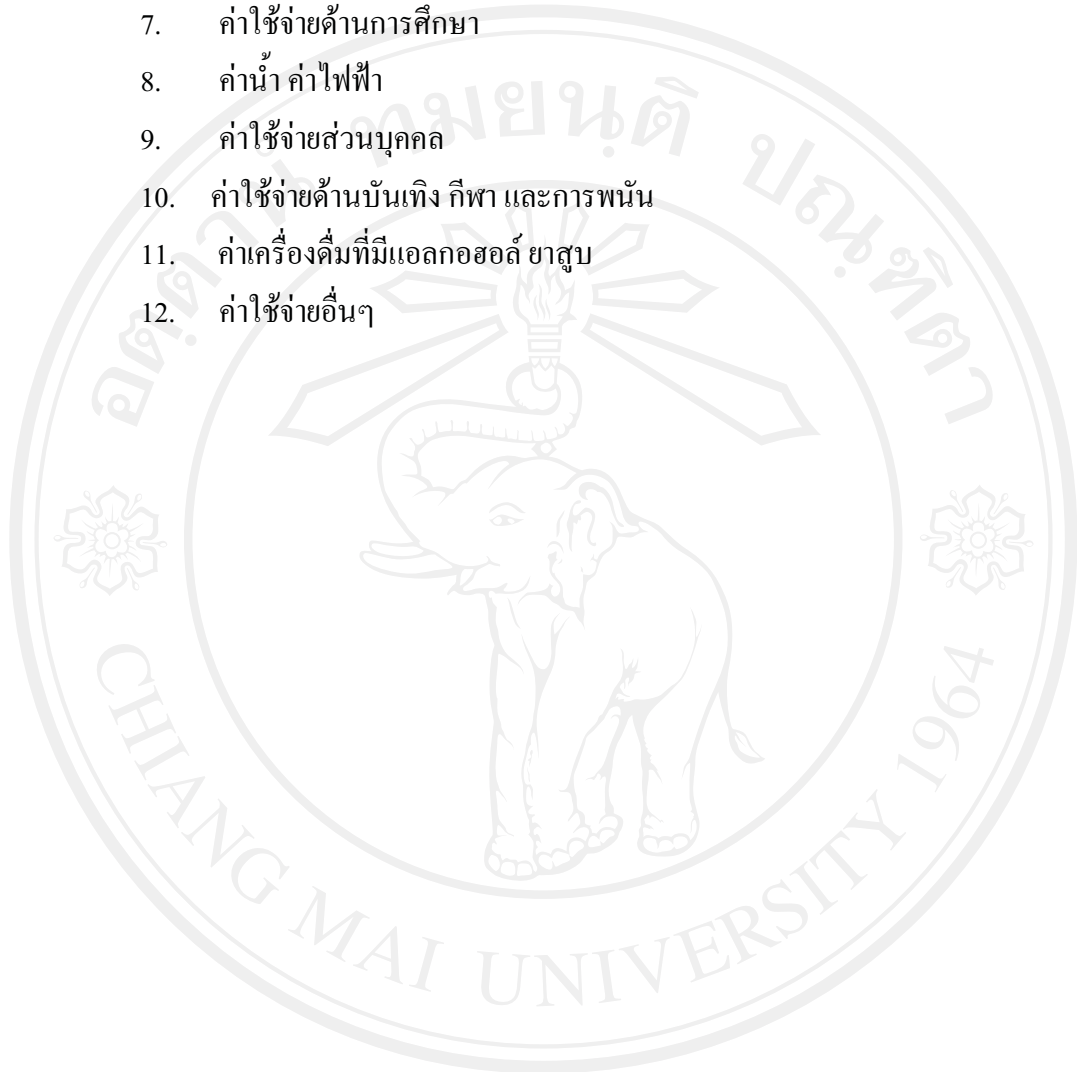
รายได้ของครัวเรือน หมายถึง รายได้ทั้งสิ้นของครัวเรือน ซึ่งได้แก่ ค่าจ้างและเงินเดือน เงินรางวัล เงินโบนัส ค่าเช่า บ้านหนึ่ง บ้านนาถุ เบี้ยหวัด หรือเงินสงเคราะห์ต่างๆ กำไรสุทธิจากการประกอบธุรกิจ และการเกษตร เป็นต้น

ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน หมายถึง ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นของครัวเรือน ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค และ ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค โดยค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค ได้แก่ จำนวนเงินที่ครัวเรือนได้ใช้จ่ายเพื่อซื้อสินค้าและบริการต่างๆ เพื่อใช้ในการดำรงชีพ และ ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค ได้แก่ ค่าใช้จ่ายด้านการลงทุนทางธุรกิจ และการเกษตร ค่าภาษี ค่าดอกเบี้ย เงินออม และ เงินบริจาค ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน ไม่รวมรายจ่ายเพื่อการสะสมทุน เช่น ค่าซื้ออสังหาริมทรัพย์ ของมีค่า เช่น ทองคำ เพชร พลอย ฯลฯ และ เงินค่าเบี้ยประกันชีวิตประเภทสะสมทรัพย์ เงินสมทบกองทุนต่างๆ เช่น กองทุนบำนาญข้าราชการ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เป็นต้น

ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือน แบ่งเป็น 12 ประเภทตามหลักเกณฑ์กรมการพัฒนารัฐบาล กระทรวงมหาดไทยดังนี้

1. ค่าอาหาร และเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์
2. ค่าเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย
3. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
4. ค่ารักษาพยาบาล และค่าเวชภัณฑ์

5. ค่าการเดินทาง
6. ค่าบริการสื่อสาร
7. ค่าใช้จ่ายด้านการศึกษา
8. ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า
9. ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล
10. ค่าใช้จ่ายด้านบันเทิง กีฬา และการพนัน
11. ค่าเครื่องคัมที่มีแอลกอฮอล์ ยาสูบ
12. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved